

ПОЛІКОНДЕНСАЦІЯ ВОЛЬФРАМАТ-АНІОНІВ У ПРИСУТНОСТІ КАТІОНІВ Ni^{2+} У H_2O -ДМФА РОЗЧИНІ*Лучко М. В., Книжник І. А., Ютілова К. С., Розанцев Г. М.*Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, Україна
luchko.m@donnu.edu.ua

Широке застосування ізополівольфраматів у науці, техніці й медицині вимагає розв'язання проблеми створення відтворювальних методик синтезу цих сполук, які були б засновані на попередньому дослідженні стану ізополівольфрамат-аніонів у розчинах. Ця проблема частково вирішена тільки для водних розчинів. Разом з тим введення органічного розчинника, як додаткового параметра для зміни умов домінування певних форм ізополівольфрамат-аніонів значно розширює можливості отримання їх солей, виділення яких з водних розчинів виявляється неможливим. Відомо, що введення органічного розчинника виявляє стабілізуючу дію на низку ізополівольфрамат-аніонів, таких, як гексавольфрамат-аніон зі структурою Ліндквіста й декавольфрамат-аніон, побудований з лакунарних похідних W_5O_{18} структури Ліндквіста. Соли з цими аніонами ($\text{W}_6\text{O}_{19}^{2-}$ і $\text{W}_{10}\text{O}_{32}^{4-}$) знайшли застосування як екологічно безпечні, відновлювальні, легко активовані селективні каталізатори реакцій окислення в органічному синтезі, а продукти термолізу – у нанотехнології при створенні композицій для радіоелектроніки. Крім того, у розчинах з низькою кислотністю при додаванні катіонів, в тому числі Ni^{2+} , існує велика імовірність утворення гетеро-, а не тільки ізополісполук. Однак систематичного дослідження, як умов утворення таких аніонів, так і встановлення взаємозв'язку складу аніонів у водно-органічних розчинах з виділеними у складі солей, проведено не було.

З метою дослідження впливу органічного розчинника, а також катіонів Ni^{2+} на стан йонів в розчині було досліджено систему $\text{Na}_2\text{WO}_4 - \text{HCl} - \text{NiCl}_2 - \text{ДМФА} - \text{NaCl}$ з $\varphi(\text{ДМФА}) = 10$ об. % в інтервалі кислотностей $Z = C(\text{H}^+) / C(\text{WO}_4^{2-}) = 0,40 - 2,50$ за йонних сил $I = 0,10; 0,15; 0,20; 0,25; 0,30$ (моль/л) методом рН-потенціометричного титрування з наступним математичним моделюванням з використанням програми CLINP 2.1. З числа апробованих моделей у якості адекватного експерименту була обрана модель, до якої входили наступні ізополівольфрамат-аніони й відповідні йонні пари: Ni^{2+} , $[\text{W}_4\text{O}_{14}(\text{OH})_2]^{6-}$, NiOH^+ , $[\text{W}_{12}\text{O}_{40}(\text{OH})_2]^{10-}$, Ni^{2+} , $\text{H}[\text{W}_{12}\text{O}_{40}(\text{OH})_2]^{9-}$, Ni^{2+} , $\text{H}_2[\text{W}_{12}\text{O}_{40}(\text{OH})_2]^{8-}$, Ni^{2+} , $\text{H}_3[\text{W}_{12}\text{O}_{40}(\text{OH})_2]^{7-}$, $[\text{W}_{12}\text{O}_{38}(\text{OH})_2]^{6-}$, $\text{H}[\text{W}_{12}\text{O}_{38}(\text{OH})_2]^{5-}$, $\text{H}[\text{W}_{10}\text{O}_{32}]^{3-}$, WO_2^{2+} . Наприклад, за $I = 0,10$ (моль/л), модель має низьке значення критеріальної функції (Criterion function) $\text{CF} = 12,07$, непоганий глобальний критерій адекватності $\chi^2_{\text{експ.}} = 0,55 \ll \chi^2_{f, \alpha=0,05} = 144,35$, і не є надлишковою. Отримані під час моделювання значення логарифмів концентраційних констант утворення аніонів для відповідних значеннях йонної сили далі були використані для розрахунку логарифмів термодинамічних констант $\lg K^\circ$, методом Пітцера шляхом екстраполяції залежності $\lg K_c = f(I)$ на значення $I = 0$ моль/л. Також були розраховані значення стандартних енергій Гіббса утворення частинок та показано можливість взаємопереходів між окремими формами ізополівольфрамат-аніонами в присутності Ni^{2+} .